

Ovaj prijedlog postupanja je nastao kao odgovor na prepoznavanje zabrinjavajućeg povećanja incidencije suicidalnih ideja, namjera i pokušaja suicida mladih i kao takav je privremeni odgovor na kriznu situaciju te podrška pozitivnim namjerama Ministarstva zdravstva i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo u procesu izrade (v. Akcijski plan za unaprjeđenje mentalnog zdravlja, prevenciju, rano otkivanje i liječenje mentalnih poremećaja) i implementacije (v. Strateški okvir razvoja mentalnog zdravlja do 2030.) šireg sustava podrške i reagiranja. Vjerujemo da će taj sustav uključivati edukaciju šire javnosti o načinima postupanja i pomoći i podrške koju pojedinci mogu pružiti i prije intervencije stručnjaka. S obzirom da bi usvajanje ovakve politike moglo trajati stanoviti vremenski period do njezine izrade i implementacije kao i osnivanja jedinstvenog telefonskog broja za suicid dajemo sljedeći prijedlog postupanja koji se temelji na trenutnom zakonskom okviru i dostupnim resursima.

PRIJEDLOG POSTUPANJA U SLUČAJEVIMA ISKAZIVANJA SUICIDALNIH IDEJA I NAMJERA POČINJENJA SUICIDA

KOORDINACIJA ORGANIZACIJA I STRUČNJAKA

Koordinator radne skupine

Božidar Nikša Tarabić, MBA *mag.psych.*
[Društvo psihologa Sisačko-moslavačke županije](#)

Organizacije i stručnjaci

1. Adrijana Al-Nidawi, mag.act.soc.
2. Damira Bauer Manitašević, mag.psych.
3. Tamara Brežičević, dipl.soc.radnica
4. Ljubica Brigitte Nikić, mag. psych. - "Sunce" Društvo za psihološku pomoć
5. Tanja Dejanović Šagadin, prof., klinička psihologinja i psihoterapeutkinja
6. Ema Filajdić, mag.psych.
7. Hrvoje Gligora, dipl.prof.psihologije
8. Alen Hasikić, mag.paed.
9. Vitomir Huljev, dr.med., specijalizant psihijatrije
10. Josipa Katalenac, mag.paed.soc.
11. dr.sc. Sanja Katalinić, dr.med., spec.psihijatrije
12. prof.dr.sc. Mira Klarin, psiholog i psihoterapeut
13. Spomenka Kolak, mag.rehab.educ., psihoterapeut
14. Daliborka Kusić-Belić, dipl.soc.radnica - psihoterapeut
15. Ana Kralj, mag.phil., savjetodavni terapeut
16. Silvia Juratovac, prof., savjetodavni terapeut
17. Goranka Lugomer Armano, dr.sc, prof. psihologije
18. Tea Milinović, mag.paed.soc. – Turističko-ugostiteljska i prehrambena škola Bjelovar
19. Jelena Opačak, mag.psych.
20. Petra Knežević, mag.paed.soc. – Područni ured Hrvatskog zavoda za socijalni rad u Đakovu
21. Petra Pavlič, mag.act.soc.
22. Mia Rohlik, mag.paed.soc. – Obiteljski centar
23. Josipa Samardžija, mag.psych. – Industrijsko - obrtničke škole Slavonski Brod
24. Dora Stilin, mag.psych.
25. Majda Stojanić, dipl. psih. – Obrtničko - tehnička škola Slavonski Brod
26. prof.dr.sc. Danijela Štimac Grbić, dr.med.spec.javno zdravstvene medicine - Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatski zavod za javno zdravstvo
27. Željka Turčinov Skroza, prof.psihologije
28. dr. sc. Mirta Vranko, mag. paed. soc., psihoterapeut
29. Elvira Vučković, RITHA and ECHA Specialist in Gifted Education, psiholog – Osnovna škola Privlaka i Osnovna škola "Petar Zoranić" Nin
30. Aleksandra Zoe Krušelj, univ.bacc.praesc.educ., savjetodavni terapeut

Referenca: Koordinacija organizacija i stručnjaka. (2023). Prijedlog postupanja u slučajevima iskazivanja suicidalnih ideja i namjera počinjenja suicida. Sisak: Koordinacija organizacija i stručnjaka.

Sadržaj Prijedloga postupanja je rezultat modificirane metode konceptualnog susreta, a postupak prikupljanja i analize podataka je uključivao: 1) analizu i poštivanje postojećih zakonskih okvira; 2) analizu inicijalnog prijedloga postupanja od strane 27 stručnjaka u području zaštite mentalnog zdravlja; 3) provođenje i analizu sadržaja polu-strukturiranih intervjua sa osobama koje nisu bile uključene u izradu prijedloga, a sa svrhom provjere jasnoće sadržaja prijedloga (objedinjeni protokoli s komentarima koordinatora: <https://dp-smz.hr/postupanje-suicid/protokoli>).

Očitovanja strukovnih organizacija: <https://dp-smz.hr/postupanje-suicid/ocitovanja> .

PRIJEDLOG POSTUPANJA U SLUČAJEVIMA ISKAZIVANJA SUICIDALNIH IDEJA I NAMJERA POČINJENJA SUICIDA

Zakonski okvir: Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama ([NN 76/14](#))

Uvodna napomena: Suicidalne ideje i namjere predstavljaju ozbiljnu indikaciju ugroze vlastitog života. U takvim će slučajevima, sukladno procjeni/nalogu doktora medicine – koji je zakonski jedini ovlašten raditi ovakvu procjenu – osoba biti prisilno primljena u psihijatrijsku ustanovu (čl.3. st.1. al.10.) gdje će po odluci psihijatra biti ili puštena ili prisilno zadržana (čl.3. st.1. al.12., čl.27. st.1.).

Svaku izrečenu ideju i/ili namjeru počinjenja suicida treba shvatiti ozbiljno.

POSTUPANJE

Suicidalne ideje

Pod suicidalne ideje ubrajaju se sva ponašanja i ideje povezane sa suicidalnim ponašanjem, a koja, ako se nastave mogu dovesti do razmišljanja o počinjenju suicida ili pokušaja počinjenja suicida. Primjer takvih ponašanja i ideja su: samoozljeđivanje ili razmišljanje o samoozljeđivanju, izjave i misli poput: "Želim umrijeti.", itd.

1. Kada suicidalne ideje izriče punoljetna osoba, osobu se treba uputiti na stručni razgovor, tj. objasniti joj važnost takvog razgovora, kod stručnjaka za zaštitu mentalnog zdravlja (npr. psihijatar, psiholog, psihoterapeut/savjetodavni terapeut), a radi: 1) utvrđivanja da li uz suicidalne ideje postoji i namjera o počinjenju suicida; 2) razmatranja mogućnosti pružanja stručne pomoći (tretmana) koja bi mogla smanjiti osobnu patnju zbog koje je uopće došlo do suicidalnih ideja.

2. Kada suicidalne ideje izriče maloljetna osoba, osoba koja je na bilo koji način došla u posjed te informacije je dužna: o tome informirati 1) roditelja/e maloljetne osobe; i bilo kojeg 2) stručnjaka za zaštitu mentalnog zdravlja, tj. u odgojno-obrazovnim ustanovama djelatnike stručnih službi.

Namjera počinjenja suicida

Namjera počinjenja suicida predstavlja nadgradnju suicidalnih ideja na način da se značajno povećava vjerojatnost da će osoba pokušati počiniti suicid. Namjerom počinjenja suicida smatra se svaki opis načina ili plana počinjenja suicida kao i svaka druga naznaka da će doći do pokušaja počinjenja suicida. Namjera počinjenja suicida se može očitovati u: iznenadnom oprastanju od bliskih osoba i okoline, izjava poput "Planiram si oduzeti život.", "Već znam (ili opis načina) na koji način i želim si oduzeti život", konkretne pripreme za počinjenje suicida, itd.

1. Nestručne osobe ne smiju ulaziti u procjenu ozbiljnosti namjere, tj. opasnosti od počinjenja suicida, nego se prema svakoj namjeri počinjenja suicida odnose kao da je riječ o ozbiljnoj namjeri visokog rizika.

2. Na bilo kakvu sumnju o namjeri počinjenja suicida bez odgode kontaktirati nadležnu službu: hitnu medicinsku pomoć, tel. 194; a koja će potom postupiti sukladno pravilima struke;

3 Iznijeti nadležnoj službi sve osobne informacije o osobi za koju sumnjamo da ima namjeru počinjenja suicida (npr. trenutna lokacija osobe – ako je poznata; broj mobilnog telefona, kućna adresa i sl.), a koje će olakšati daljnje postupanje;

4. Informirati nadležnu službu da pozivatelj nije doktor medicine i da sukladno tome nije kompetentan i zakonski ne smije raditi procjenu ozbiljnosti situacije;

5. Stati s daljnjim postupanjem po predmetnom pitanju – ne tražiti povratnih informacija ili obavijesti niti od nadležne službe niti od osobe koja je iskazivala suicidalne namjere.